

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta LAUSUNTO

mmv@eduskunta.fi

9.2.2026

Dnro 66/2026

Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 10.02.2026 klo 10.00 / HE 161/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

ASiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Paliskuntain yhdistykseltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Ehdotuksen mukaan paliskuntien tulee laatia porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat kymmenen vuoden välein. Lisäksi esitetään täsmennettäväksi porojen määrän vähentämistä koskevia periaatteita sekä muutoksia, joilla estettäisiin vähentämisvelvollisuuden laiminlyönnistä hyötyminen. Poronhoitolakiin esitetään myös useita muita muutoksia, joiden tavoitteena on sujuvoittaa hallintoa, huomioida viestintävälineiden kehitys sekä vahvistaa päätoimisten poronhoitajien asemaa.

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua ja pyydämme, että esiin nostamamme asiat otetaan huomioon asian käsittelyssä.

Paliskuntain yhdistys pyytää valiokuntaa ottamaan huomioon erityisesti seuraavat elinkeinolle tärkeät asiat:

- Porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat tulee huomioida muun maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää HKS:ien rinnalle myös muita toimia ja työkaluja.
- Aikaisen teurastuksen takarajaa tulee siirtää 15. päivä joulukuuta saakka.
- Paikallisten maa- ja metsätaloutta edustavien tahojen kuuleminen ei saa lisätä hallinnollista taakkaa eikä rajoittaa poronhoito-oikeutta.
- Aikataulu HKS:n toimeenpanon osalta tiukka.
- Lakimuutosten onnistunut vieminen elinkeinon käytäntöön edellyttää, että Paliskuntain yhdistykselle osoitetaan riittävät lisäresurssit neuvontatyöhön.

Porojen määrää koskevien vähentämisperiaatteiden täsmentäminen ja selkeyttäminen on perusteltua ja kannatettavaa. Useissa paliskunnissa poromäärä on kuitenkin tällä hetkellä alle sille säädetyn enimmäismäärän hankalan petotilanteen ja ilmastonmuutoksen aiheuttamien ongelmien takia. Poronhoitoalueen todellinen eloporomäärä poronhoitovuonna 2024–2025 oli 173 150 poroa, suurimman sallitun poromäärän ollessa 203 700 poroa.

Paliskuntain yhdistys korostaa, että porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat on huomioitava muuta maankäyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa. Suunnitelmat laaditaan pitkäjänteisesti, ja niiden vaikutavuus edellyttää, ettei muu maankäyttö estä suunniteltujen toimenpiteiden toteutumista. **Suunnitelmien tulee olla aidosti vaikuttavia, eikä niiden tule muodostua peläksi hallinnollisen työn**

lisääntymiseksi paliskunnille. Tämä edellyttää, että suunnitelmilla on painoarvoa maankäyttöä suunniteltaessa poronhoitoalueella. Porotalouden tulevaisuustyöryhmä on todennut, että hoito- ja käyttösuunnitelmien huomioon ottaminen paransi maankäytön ja poronhoidon välisiä neuvottelukäytäntöjä kehittämällä. Paliskuntain yhdistys katsoo, että PHL 53 §:ään liittyvä arviointi tulee käynnistää ja esittää, että tätä varten kutsutaan koolle tarvittava kokoonpano arvioinnin tekemiseksi ja mahdollisten muutostarpeiden valmistelemiseksi.

Porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmia (HKS) on useissa yhteyksissä nostettu tärkeäksi keinoksi poroelinkeidon sopeutumisessa ilmastonmuutokseen. **Laidunten HKS:t eivät kuitenkaan yksin riitä porotalouden ilmastonmuutokseen sopeutumisen työkaluksi. Tarvitaan erillinen ilmastostrategia tai sopeutumisohjelma, joka tukee elinkeidon pitkän aikavälin resilienssiä.** Pitemmän tähtäimen tavoitteena tulisi olla porovahinkolain (Laki porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta 987/2011) kehittäminen ennaltaehkäiseväksi.

Porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien toimenpidevaihtoehdossa 2. on määritelty, että vähintään kaksi kolmasosaa kunkin poronhoitovuoden teurasporoista tulisi olla teurastettuna viimeistään 15. marraskuuta. **Paliskuntain yhdistys esittää, että aikarajaa siirretään 15. joulukuuta asti.** Aikaisempaan ajankohtaan ei pystytä enää monin paikoin vastaamaan, koska ilmastonmuutoksen myötä syksyistä on tullut sääolosuhteiltaan erilaisia ja poikkeukselliset sääolosuhteet ovat yleistyneet. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat muutokset syksyn ja alkutalven olosuhteissa vaikeuttavat eri tavoin poronhoitotöitä ja porojen kokoamista erotuksiin eri puolilla poronhoitoaluetta. Talven alkaminen on viivästynyt ja muuttunut epävakammaksi. Aikaisten erotusten toteuttaminen on vaikeutunut ja tulee edelleen vaikeutumaan, sillä olosuhteiden epävakaus vaikuttaa laidunten käytettävyyteen (homehtuminen, jäätyminen), porojen käyttöön (levottomuus, hajaantuminen, joukkovaellukset, häiriöt rykimässä) ja myös suoraan siihen, miten poronhoitotyöt saadaan käytännössä toteutettua (joet eivät jäädy, maastossa ei pysty kulkemaan ennen lumen tuloa jne.). (Rasmus ym. 2023, s. 31–37, 38–40, 47–49; YLE 28.1.2026). Lakiluonnoksen mukaan, mikäli paliskunnassa olisi käytössä erilliset talvilaitumet, riittäisi, että teurasporot erotetaan ennen kuin eloporot siirretään talvilaitumille. Paliskuntain yhdistys näkee tämän vaihtoehdon tarpeellisenä.

Lakiesityksen mukaan suunnitelmia laadittaessa tulisi saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella varata paikallista yksityistä maa- ja metsätaloutta edustaville tahoille mahdollisuus tulla kuulluksi yksityismaille suunnitelluista aitojen ja muiden rakennelmien rakentamiseen tai luonnon ennallistamiseen liittyvistä toimenpiteistä sekä tällaisille maille suunnitelluista toimenpiteistä, joihin sisältyy porojen pysyväisluonteista lisäruokintaa. **Kyseisistä toimenpiteistä sovitaan maanomistajan ja paliskunnan välillä. Paikallisia maa- ja metsätaloutta edustavia toimijoita koskevan kuulemisen lisääminen kasvattaa hallinnollista työmäärää ja voi pahimmillaan olla ristiriidassa maanomistajan ja paliskunnan välisen sopimuksen kanssa. Kuulemisella ei tule rajoittaa poronhoitolain 3 §:ssä turvattua poronhoito-oikeutta.**

Poronhoitolain 15 § on lausuntovaiheen jälkeen muutettu niin, että *“Kukaan ei saa äänestää äänimäärällä, joka vastaa yli 10 prosenttia paliskunnan osakkaiden lukuporojen määrästä...”* Lausuntovaiheessa prosenttiosuus oli 15. Hallituksen esityksessä nyt oleva 10 % on yhteneväinen sen kanssa mitä Paliskuntain yhdistyksen hallitus on kokouksessaan 20.12.2024 päättänyt esittää työryhmälle.

Lakiesityksen siirtymäsäännöksen mukaan paliskunnan tulee vahvistaa ensimmäinen porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelma vuoden kuluessa lain voimaantulosta. **Paliskuntain yhdistys näkee, että lain voimaantulon ja toimeenpanon aikataulu tältä osin on liian tiukka.** Jotta paliskunnat voivat laatia suunnitelmat ajoissa, Ruokaviraston on toimitettava ohjeistus ja lomakepohjat hyvissä ajoin paliskunnille. Ennen suunnitelmien hyväksymistä niistä tulee lakiesityksen mukaan pyytää Lapin elinvoimakeskusten lausunto. Kaikki 54 suunnitelmaa tulevat Lapin elinvoimakeskusten lausuttavaksi yhtä aikaa. Lapin elinvoimakeskuselle tulee osoittaa riittävät resurssit, jotta se voi käsitellä kaikki 54 suunnitelmaa määräajassa.

Lakimuutosten toimeenpano lisää merkittävästi Paliskuntain yhdistyksen neuvonta- ja tiedotustyötä. Yhdistyksen nykyiset henkilöstöresurssit ovat jo valmiiksi alimitoitettut, erityisesti vihreän siirtymän myötä poronhoitoalueella lisääntyneen teollisen maankäytön suunnittelun aiheuttaman lausunto- ja neuvontapaineen vuoksi. Uusia velvoitteita ei voida toteuttaa ilman lisäresursseja ja rahoitusta. **Pelkästään porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinta edellyttää arviolta yhden henkilötyövuoden työpanoksen ensimmäisellä suunnittelukierroksella. Myös muiden lakimuutosten onnistunut toimeenpano edellyttää, että Paliskuntain yhdistykselle osoitetaan riittävät lisäresurssit neuvontatyöhön.**

Paliskuntain yhdistys korostaa tarvetta arvioida lainsäädännön toimivuutta ja vaikuttavuutta säännöllisesti. Mahdolliset puutteet tai täydennystarpeet tulee voida korjata joustavasti tarkentamalla säädöksiä ja niiden tulkintaa.

Lisäksi yhdistys muistuttaa, että poronhoitoasetuksen ajantasaisuus tulee tarkistaa ja päivittää lakimuutosten edellyttämällä tavalla.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelijat, lisätiedot: Anna-Leena Jänkälä ja Vilma Sanaksenaho, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi

Viitteet

Yle 28.1.2026 (Tynkkynen, J.) *Arktinen kiihdytyskaista vauhdittaa koko maapallon lämpenemistä – neljä tutkijaa kertoo, mistä on kyse.* Yle. <https://yle.fi/a/74-20202928>

Rasmus, S., Landauer, M., Lehtonen, I., Mettiäinen, I., Sorvali, J., Kumpula, J., Tuomenvirta, H. & Turunen, M. (2023). *Porotalouden sopeutuminen ilmastonmuutokseen – miten ilmastonmuutoksen haitalliset vaikutukset voidaan minimoida? CLIMINI-hankkeen loppuraportti.* Lapin yliopisto / Pohjolan Palvelut Oy. *Arktisen keskuksen tiedotteita*, 64. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-363-1>